

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ**

РОДНЄВ ДМИТРО ВІТАЛІЙОВИЧ

**«ОБЛІК І АНАЛІЗ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ КОМУНАЛЬНОГО
ПІДПРИЄМСТВА»**

(на матеріалах КП «Паркування та ринок» ЧМР)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

АВТОРЕФЕРАТ

**випускної кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеню «магістр»**

Чернігів 2019

Випускною кваліфікаційною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту обліково-економічного факультету Навчально-наукового інституту економіки Чернігівського національного технологічного університету

Науковий керівник: к.е.н. **Сакун Олександра Сергіївна**, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Чернігівського національного технологічного університету

Рецензент: головний бухгалтер КП «Паркування та ринок» ЧМР **Пеклуха Світлана Сергіївна**

Захист відбудеться «24» грудня 2018 р. о 9.00 год. на засіданні Екзаменаційної комісії у Чернігівському національному технологічному університеті

**Завідувач кафедри
бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту ЧНТУ
к.ф.-м.н., доцент**

Юрченко М.Є.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах, що склалися в українській економіці на сьогоднішній день, переважна більшість підприємств комунальної форми власності є збитковими, і потребують значної та постійної підтримки з боку держави та органів місцевого самоврядування. Однак, саме вони є основоположною ланкою надважливого сектору економіки України, оскільки їх діяльність має соціальну спрямованість, а споживачами їх послуг є переважна більшість населення держави. Останнім часом, задля підвищення ефективності діяльності комунальних підприємств, активно впроваджується процес реформування даної сфери. Попри це, діяльність значної частини комунальних підприємств й надалі залишається збитковою, а якість послуг, які вони надають є вкрай низькою. З метою підвищення ефективності функціонування, а також вдосконалення системи контролю, бухгалтерського обліку та управління доходами і витратами на підприємствах комунальної форми власності, необхідною є організація більш ефективного менеджменту в частині управління наявними ресурсами та пошук додаткових джерел фінансування своєї господарської діяльності.

Дослідженню проблем та особливостей ведення бухгалтерського обліку на підприємствах комунальної форми власності розглядали у своїх працях такі науковці, як Т.А. Гоголь, Н.О. Гура, П.Й. Атамас, Н.М. Лисенко, А.В. Бабак, Ф.Ф. Бутинець, М.В. Смушак, О.С. Сакун, С.М. Семенова, С.М. Галенко, С.Ф. Голов, М.М. Василюк, О.О. Гуляк, Г.В. Головчак, О.В. Мельник та інші. Саме тому, питання обліку та аналізу доходів і витрат підприємств комунальної форми власності є достатньо актуальним в умовах сьогодення, що і сприяло вибору теми дослідження, визначення мети та завдань роботи.

Мета і завдання дослідження. Мета випускної кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку і аналізу доходів та витрат комунального підприємства, а також в розробці пропозицій та шляхів їх удосконалення.

Досягнення поставленої мети випускної кваліфікаційної роботи обумовило вирішення таких наукових і практичних **завдань**:

- узагальнити та розкрити наукові підходи до визначення сутності понять «доходи» та «витрати» як економічних категорій, а також розглянути особливості їх визнання як об'єктів бухгалтерського обліку;
- з'ясувати організаційні аспекти обліку та аналізу доходів і витрат комунального підприємства;
- розглянути та систематизувати нормативно-правове забезпечення обліку та аналізу доходів і витрат комунального підприємства;
- провести аналіз тенденцій та напрямків розвитку житлово-комунального господарства України та Чернігівської області;
- надати фінансово-господарську характеристику Комунального підприємства «Паркування та ринок» Чернігівської міської ради, а також

здійснити аналіз діяльності підприємства за основними фінансово-економічними показниками;

- здійснити аналіз доходів і витрат підприємства та їх впливу на його фінансову стійкість;
- дослідити організацію бухгалтерського обліку доходів та витрат на комунальному підприємстві, а також її відповідність існуючій методології в Україні;
- розробити шляхи покращення фінансово-економічного стану підприємства та підвищення ефективності його діяльності;
- запропонувати напрямки поліпшення політики управління доходами і витратами підприємства та удосконалення організації обліку і аналізу в цілому, та доходів і витрат зокрема.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку доходів і витрат на підприємстві КП «Паркування та ринок» ЧМР.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних, організаційних та практичних аспектів обліку і аналізу доходів та витрат комунального підприємства.

Методи дослідження. У ході дослідження в роботі використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналізу та синтезу, порівняння, історичний, фактографічний, спостереження, економічного аналізу, табличний та графічний, узагальнення, гіпотеза та припущення, системний підхід, моделювання.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регулюють організацію обліку та аналізу доходів і витрат в Україні, дані Державної служби статистики України, дані мережі Інтернет, фінансова звітність і дані первинних документів КП «Паркування та ринок» ЧМР, праці вітчизняних та зарубіжних науковців.

Практичне значення одержаних результатів. Основні результати дослідження спрямовані на вдосконалення методики й практики системи обліку і аналізу доходів та витрат підприємства комунальної форми власності, а також, підвищення ефективності управління таким господарюючим суб'єктом. Зокрема, запропонована модель аналітичного обліку, якою передбачена деталізація субрахунків 703 «Дохід від реалізації робіт та послуг» та 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг», яка дасть змогу отримати більш детальну та конкретну інформацію по джерелам доходів та видам собівартості послуг з метою аналізу їх структури та їх впливу на фінансовий результат діяльності підприємства.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідалися й обговорювалися на IV Міжнародній науково-практичній конференції «Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку» (м. Чернігів, ЧНТУ, 27 листопада 2018 р.), IV Міжнародній науково-практичній конференції «Статистичне та експертно-аналітичне забезпечення управління сталим розвитком економіки і соціальної сфери» (м. Чернігів, ЧНТУ, 5 грудня 2018 р.), Міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих

вчених «Юність науки – 2019: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства» (м. Чернігів, ЧНТУ, 17-18 квітня 2019 р.), а також V Міжнародній науково-практичній конференції «Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку» (м. Чернігів, ЧНТУ, 27 листопада 2019 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковані тези доповіді:

1. Онищенко В. П., Роднев Д. В. Особливості визнання, оцінки та класифікації в обліку доходів і витрат за міжнародними стандартами / В.П. Онищенко, Д. В. Роднев // Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : тези доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 27 листопада 2018 р.). – Чернігів : ЧНТУ, 2018. – С. 17-19.

2. Гоголь Т. А., Роднев Д. В. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємствах комунальної форми власності / Т.А. Гоголь, Д. В. Роднев // Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : тези доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 27 листопада 2018 р.). – Чернігів : ЧНТУ, 2018. – С. 17-19.

3. Гоголь Т. А., Роднев Д. В. Сучасний стан та перспективи розвитку комунальних підприємств / Т.А. Гоголь, Д. В. Роднев // IV Міжнародна науково-практична конференція «Статистичне та експертно-аналітичне забезпечення управління сталим розвитком економіки і соціальної сфери»: Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції, Чернігів, 5 грудня 2018 року. – Чернігів : ЧНТУ, 2018. – С. 76-79.

4. Роднев Д. В. Особливості обліку земельного податку комунального підприємства / Д. В. Роднев // Юність науки – 2019: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 17-18 квітня 2019 р.) : у 2-х ч. / Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2019. – Ч. 1: С. 168-170.

5. Гоголь Т. А., Роднев Д. В. Сучасний стан, динаміка доходів та структура витрат комунальних підприємств чернігівської області / Т.А. Гоголь, Д. В. Роднев // Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : тези доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 27 листопада 2019 р.). – Чернігів : ЧНТУ, 2019.

6. Сакур О. С., Роднев Д. В. Особливості фінансування підприємств комунальної форми власності / О. С. Сакур, Д. В. Роднев // Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : тези доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 27 листопада 2019 р.). – Чернігів : ЧНТУ, 2019.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Основний зміст роботи викладено на 95 сторінках друкованого тексту. Робота містить 24 таблиці, 5 рисунків, 6 додатків. Список використаних джерел налічує 83 найменувань, поданих на 9 сторінках

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі розкрита актуальність теми випускної кваліфікаційної роботи, встановлено мету та завдання, предмет і об'єкт, методи та інформаційна база дослідження, визначене практичне значення результатів, а також подано структуру роботи.

У першому розділі роботи «**Теоретичні основи організації обліку доходів і витрат**» досліджена економічна сутність доходів та витрат, наведена їх класифікація, розглянуто особливості організації обліку і аналізу доходів та витрат на комунальному підприємстві, а також здійснено огляд нормативно-правових актів, які регулюють облік доходів та витрат комунальних підприємств.

Дослідження наукових праць провідних вітчизняних учених, показало складність визначення понять «доходи» та «витрати». Зокрема, науковцями виділяються наступні підходи до тлумачення поняття «доходи»: збільшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді надходження або збільшення активів чи зменшення зобов'язань; кошти, одержані підприємствами після продажу вироблених товарів з виключенням з них матеріальних і прирівняних до них витрат; основне джерело покриття здійснених підприємством витрат та формування прибутку; та наступні підходи до тлумачення поняття «витрати»: вартість усіх використовуваних ресурсів, необхідних для випуску визначеного обсягу продукції; зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства; сукупність затрат живої та уречевленої праці (засобів та предметів праці) на виробництво продукції; фінансова категорія, що характеризує в грошовій та матеріальній формах оцінку господарської діяльності та ін.

Доведено, що найбільш точним є наступне визначення понять «доходи» та «витрати», зокрема: «доходи – це грошові кошти та інші надходження суб'єкта господарювання, що одержуються у ході його господарської діяльності і використовуються ним для виконання ним своїх завдань та функцій»; «витрати – це вартість спожитих ресурсів, що необхідні суб'єкту господарювання для ведення своєї діяльності, яка спрямована на отримання фінансового результату у вигляді прибутку шляхом максимізації доходів та мінімізації витрат».

Узагальнено наукові підходи щодо визначення та класифікації доходів і витрат, з чого випливає те, що їх слід класифікувати за різними ознаками. Таким чином, доходи слід класифікувати за способом, формою та джерелом отримання, а витрати за місцем виникнення, видом діяльності, періодом, у якому вони визнаються тощо.

На підприємствах комунальної форми власності бухгалтерський облік доходів та витрат може здійснюватися за видами діяльності, за підрозділами, а також за видами послуг (товарами, роботами). З метою відображення доходів у обліку використовуються рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності», для обліку витрат використовується клас 8 «Витрати за елементами» та (або) клас 9 «Витрати діяльності».

Структура рахунків даних класів розроблена таким чином, аби максимально спростити господарюючим суб'єктам складання Звіту про фінансові результати. До прикладу, найменування класу 7 «Доходи і результати діяльності» та класу Клас 9 «Витрати діяльності» є аналогічними з рядками першого розділу цього звіту, в той час як рахунки восьмого класу «Витрати за елементами» майже повністю відповідають рядкам другого розділу звіту.

Відповідно до Господарського кодексу України, комунальні підприємства за ознакою мети діяльності слід поділяти на комерційні та некомерційні.

Комерційні комунальні підприємства є суб'єктами підприємницької діяльності, а їх доходи та витрати утворюються та здійснюються так само, як і у підприємств, котрі є платниками податків, відповідно до Податкового кодексу України (далі - ПКУ). Розподіл доходів та витрат комунальних комерційних підприємств відображений на рис. 1.

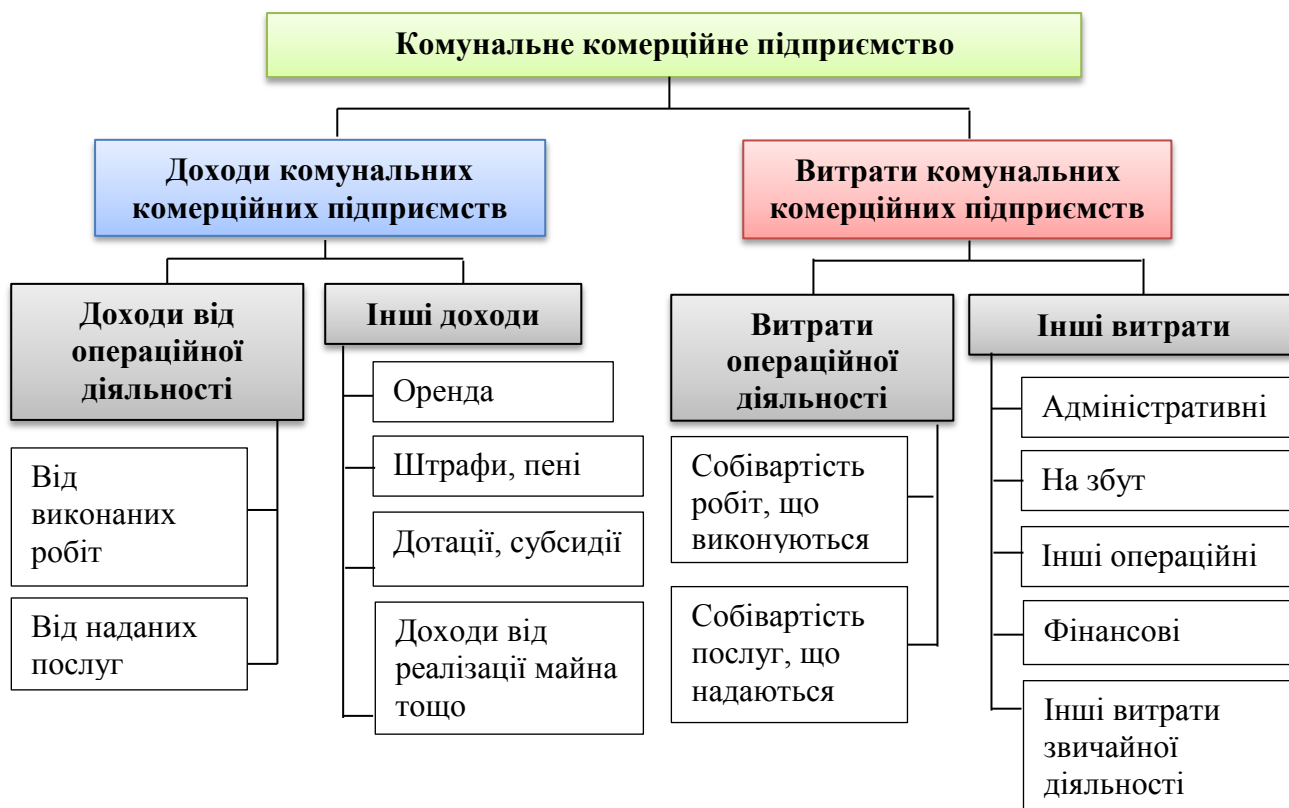

Рисунок 1 – Розподіл доходів комунальних комерційних підприємств*

*Джерело: складено автором

У свою чергу, перевагу у структурі доходів комунальних некомерційних підприємств переважно мають кошти місцевих бюджетів, через що утворення доходів та здійснення видатків тут відбуватиметься аналогічно до того, як це здійснюється у бюджетних установах, що відповідно вже регулюється Бюджетним кодексом України (далі - БКУ). Розподіл доходів та витрат комунальних некомерційних підприємств відображений на рис. 2.

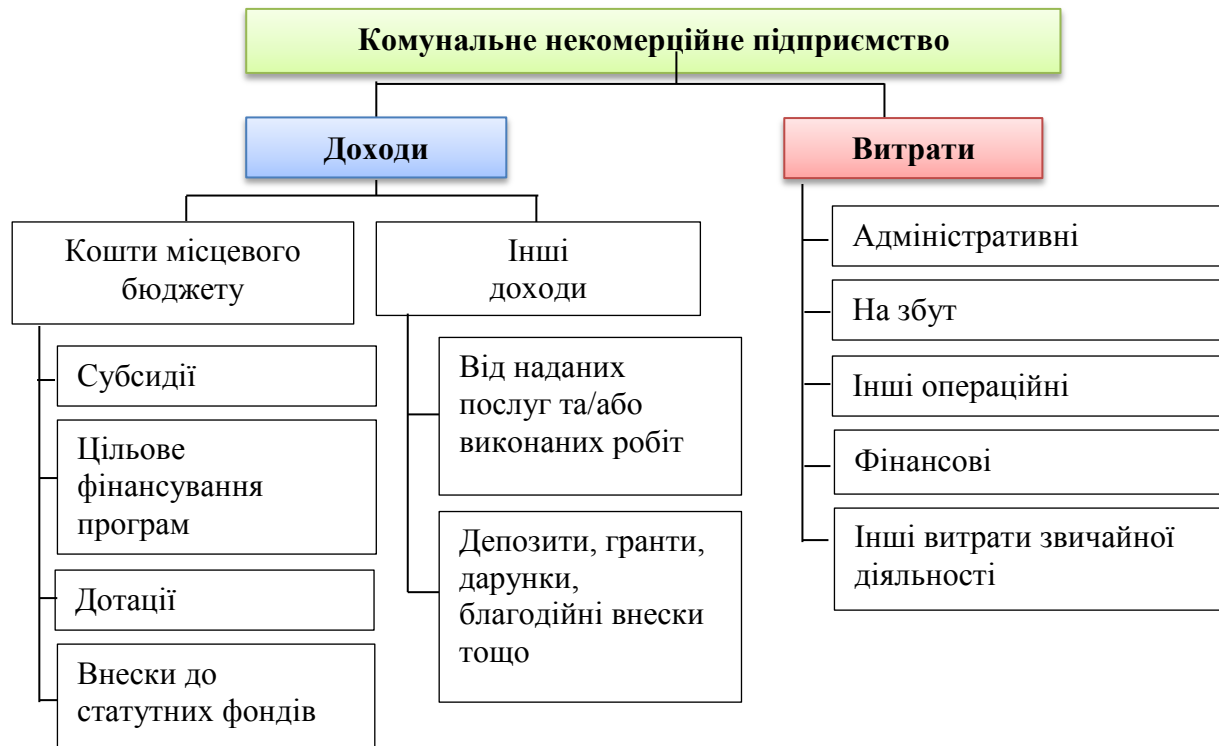

Рисунок 2 – Розподіл доходів і витрат комунальних некомерційних підприємств*

* Джерело: складено автором

Визначено, що основними нормативно-правовими актами, що забезпечують організацію обліку виробничих запасів, є: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; Податковий кодекс України; Господарський кодекс України; Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»; Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»; Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»; Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності»; Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 12 «Податки на прибуток»; Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 23 «Витрати на позики»; Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 «Дохід від договорів з клієнтами»; Концептуальна основа фінансової звітності тощо.

У другому розділі роботи «**Організація обліку та аналіз доходів і витрат КП «Паркування та ринок» ЧМР**» проведений аналіз галузевих

особливостей сфери житлово-комунального господарства в Україні та Чернігівській області, наведено загальну фінансово-економічну характеристику підприємства, проведено детальний аналіз доходів та витрат, а також представлені результати дослідження системи бухгалтерського обліку КП «Паркування та ринок» ЧМР.

Аналіз стану комунальних підприємств в Україні та Чернігівській області свідчить про їх незначну питому в структурі підприємств, низьку ефективність використання основних фондів, високу собівартість надання послуг. Однак, комунальні підприємства мають забезпечувати розвиток інфраструктури міст та спільнот, що вимагає в умовах сьогодення, крокувати в ногу з часом, а їх розвиток повинен відповідати світовим тенденціям, оскільки ефективно функціонувати та бути конкурентоздатними можуть лише ті комунальні підприємства, котрі знаходяться в процесі постійного розвитку та застосовують новітні технології у своїй діяльності.

Встановлено, що КП «Паркування та ринок» ЧМР є одним з провідних комунальних підприємств міста Чернігова. Основним видом діяльності КП «Паркування та ринок» ЧМР є допоміжне обслуговування наземного транспорту.

Проаналізовано основні фінансово-економічні показники підприємства КП «Паркування та ринок» ЧМР, які вказують на позитивну динаміку щорічного зростання доходів, проте той же темп зберігає збільшення витрат. Суттєво не змінюються протягом аналізованого періоду витрати на 1 грн. наданих послуг.

Встановлено, що процес оновлення основних засобів є постійним, що надзвичайно позитивно впливає на фондівдачу та суттєво зменшує коефіцієнт зносу. В результаті розширення діяльності підприємства, щороку зростає штат працівників, що спричиняє збільшення фонду заробітної плати. В цілому, фінансово-економічний стан підприємства можна оцінити як позитивний. КП «Паркування та ринок» ЧМР має значний потенціал і всі передумови для подальшого стрімкого розвитку.

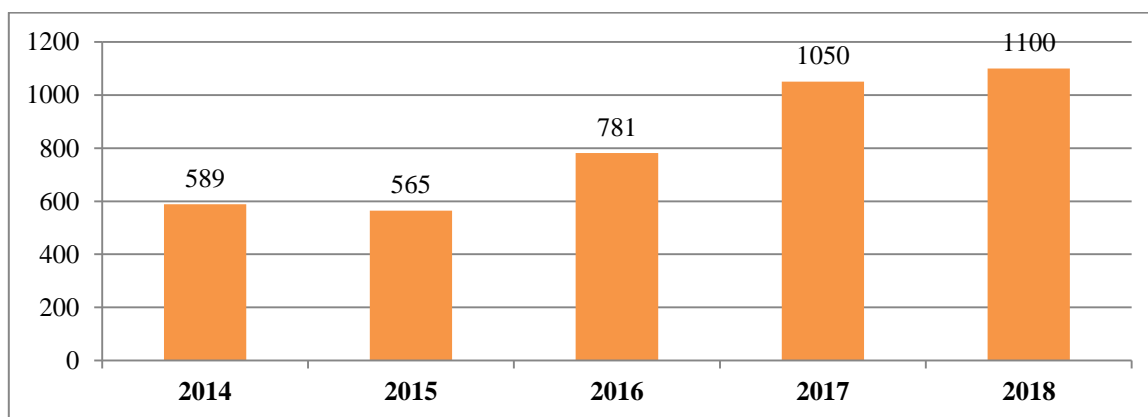

Рисунок 3 – Динаміка виручки паркоматів за період з 2014 по 2018 роки, тис. грн. з ПДВ

В цілому, виручка паркоматів у 2017 та 2018 роках зростає на 269 тис. грн. (або на 34%) та на 50 тис. грн. (або на 5%) відповідно. Це пов'язано зі встановленням більшої кількості паркоматів на ділянках та підвищення збору за паркування транспортних засобів у місті.

Динаміка зміни доходів від надання торгових місць у будиночках представлена на рис. 4.

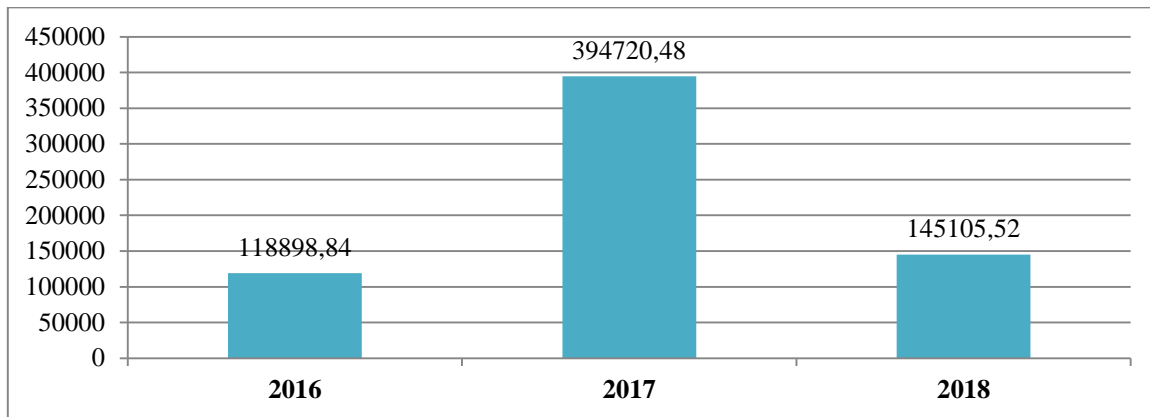

Рисунок 4 – Доходи від надання торгових місць у будиночках за період з 2016 по 2018 роки, тис. грн. з ПДВ

З наведених даних видно, що у 2017 році надходження від будиночків були найбільшими (майже 395 тис. грн.). Це пов'язано з тим, що взимку того року робота святкового містечка була продовжена на кілька тижнів, а також тим, що будиночки протягом цього року були задіяні частіше, ніж у інших роках.

Динаміка зміни доходів від надання торгових місць на ринках представлена на рис. 5.

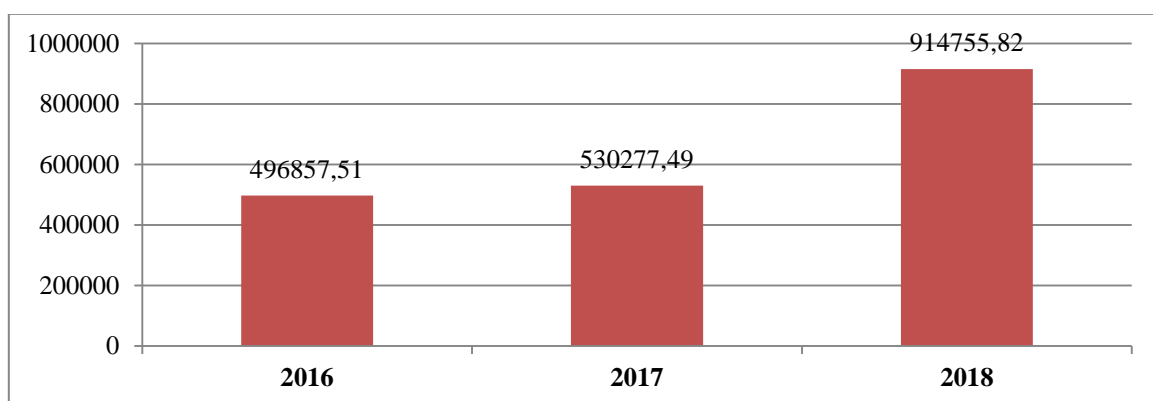

Рисунок 5 – Доходи від надання торгових місць на ринках за період з 2016 по 2018 роки, тис. грн. з ПДВ

З рис. 5 видно, що доходи від ринків зростають щороку, а саме, у 2017 році – 334,199,98 (або на 6,73%) та у 2018 році – на 384,478,33 (або на 73%). Таке

зростання спричинене зростанням вартості торгових площ та збільшенням їх кількості в результаті реконструкцій.

Найбільшу питому вагу у структурі доходів займає плата за користування торговими місцями на ринках; плата за використання знаку для товарів і послуг (роялті), оскільки її сплачує переважна більшість контрагентів, а суми цього платежу є найбільшими. Також, значні надходження підприємство отримує від плати за паркування авто, відшкодування земельного податку та ринків. Найменшу ж питому вагу займають плата за будиночки, відшкодування витрат, доходи від підземного переходу та документальне супроводження.

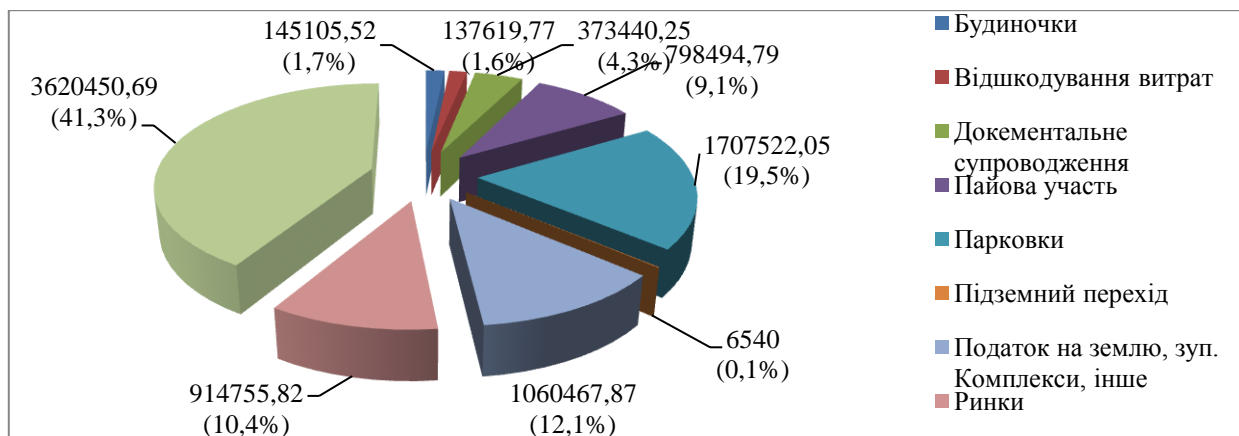

Рисунок 6 - Структура доходів від надання послуг КП «Паркування та ринок» ЧМР у 2018 році, грн.

У 2018 році у структурі собівартості послуг найбільшу питому вагу займали витрати на утримання парковок – 1382254,21 грн. (або 54,1%), адже сюди входили витрати на заробітну плату, паркозбір, пошук паркувальників, приймання платежів від паркоматів та переказ коштів, а також технічне обслуговування мереж. Затрати ж на благоустрій території склали 346973,65 грн. Також суттєвими складовими загальної собівартості були витрати на утримання в належному стані ринків та будиночків (по 8,9% та 9,4%, відповідно), до яких увійшли амортизація, витрати будівельних матеріалів, оформлення документів, охоронні послуги, транспортні послуги, обслуговування РРО, а також інші витрати загальногосподарського призначення. На утримання підземного переходу протягом року було витрачено 295640,84 грн (електромонтажні роботи; лабораторні електровимірювання; охоронні послуги). Витрати на громадські вбиральні, оформлення документів та загальновиробничі витрати склали менше 1%.

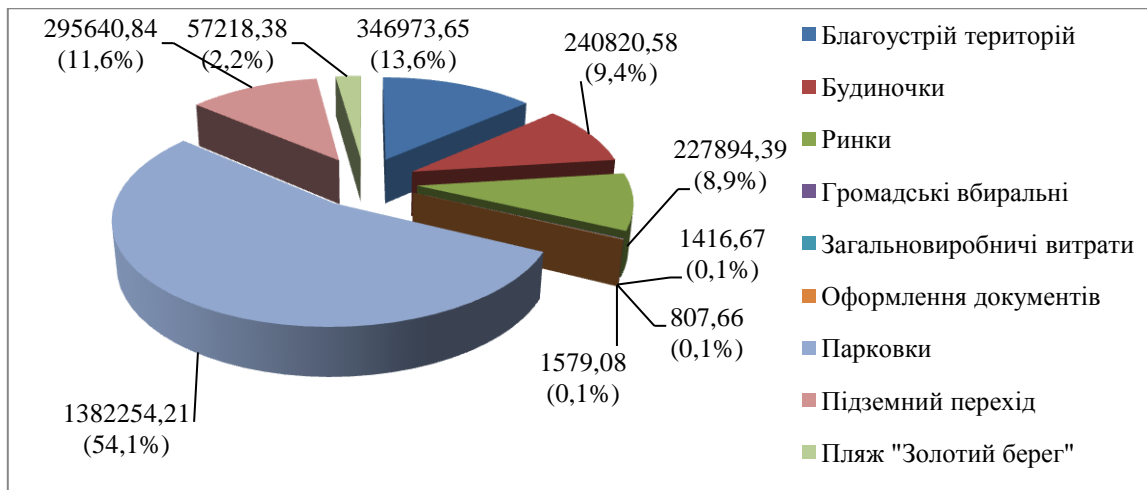

Рисунок 7 - Структура собівартості наданих послуг підприємством КП «Паркування та ринок» ЧМР у 2018 році, грн.

Ведення бухгалтерського обліку КП «Паркування та ринок» ЧМР покладено на бухгалтерію, яку очолює головний бухгалтер підприємства. Організація роботи облікового апарату є централізованою, оскільки бухгалтери, підпорядковані головному бухгалтеру та зобов'язані виконувати завдання, які він перед ними ставить. Робота бухгалтерії підприємства регламентована посадовими інструкціями, в яких визначені обов'язки обліковців, їх права, відповідальність, яку вони несуть та чітко прописано як вони мають взаємодіяти між собою в ході роботи. На підприємстві КП «Паркування та ринок» застосовується автоматизована форма ведення обліку із застосуванням програми «1С: Підприємство 8.2».

З метою узагальнення інформації про доходи від надання послуг КП «Паркування та ринок» використовує рахунок 70 «Доходи від реалізації» (відкрито лише субрахунок 703). У свою чергу для узагальнення інформації про витрати підприємство використовує рахунок 90 "Собівартість реалізації" (відкрито лише субрахунок 903).

У третьому розділі «**Напрямки підвищення ефективності діяльності і вдосконалення системи обліку та внутрішнього контролю КП «Паркування та ринок» ЧМР**» визначено комплекс заходів, що спрямовані на вдосконалення системи бухгалтерського обліку та контролю, а також управління доходами та витратами підприємства. Також, визначені шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства та стратегічні напрями його розвитку на найближчі роки.

З метою ідентифікації сильних сторін, які необхідно зберегти та посилити, слабких сторін, вплив яких необхідно мінімізувати, можливостей, які слід використовувати, а також загроз, які слід нейтралізувати було проведено SWOT-аналіз підприємства КП «Паркування та ринок» ЧМР (табл. 1).

Таблиця 1

SWOT- аналіз КП «Паркування та ринок» ЧМР

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - державна підтримка підприємства; - кваліфікований персонал; - наявність налагоджених комерційних зв'язків з контрагентами; - налагоджені канали збуту послуг; - високий рівень організації менеджменту на підприємстві; - багатопрофільність діяльності підприємства. 	<ul style="list-style-type: none"> - моральна зношеність технологічного устаткування, застосовуваного у процесі господарської діяльності; - висока собівартість послуг; - слабка самостійність підрозділів.
Загрози	Можливості
<ul style="list-style-type: none"> - нестабільне правове поле держави; - ризик перерозподілу грошових потоків на користь інших комунальних підприємств міста; - підвищення вартості плати за землю; - високі податкові ставки земельного податку; - скорочення доходів населення. 	<ul style="list-style-type: none"> - розширення географії діяльності підприємства; - розширення асортименту послуг, що надаються підприємством; - можливість одержання додаткових інвестицій від стратегічних партнерів.

Усунення виявлених слабких сторін, ліквідування загроз, посилення сильних сторін та реалізація можливостей у господарській діяльності КП «Паркування та ринок» ЧМР дадуть змогу зміцнити існуючі сильні сторони підприємства, що дозволить ефективніше протидіяти загрозам зовнішнього середовища, а також більш інтенсивно впроваджувати сучасні інноваційні технології, контролювати відповідність високим стандартам якості послуг, залучати до роботи висококваліфікованих спеціалістів.

Також, з метою забезпечення високого рівня економічної безпеки підприємства, а також визначення стратегічних напрямків розвитку, було детально проаналізовано всі бізнес-процеси КП «Паркування та ринок» ЧМР за допомогою побудови бізнес-моделі «Канвас», яка складається з дев'яти компонентів (сегменти користувачів, ціннісна пропозиція, канали, відносини з клієнтами, джерела доходів, ключові ресурси, ключова діяльність, ключові партнери та структура витрат) та дає змогу підприємству всебічно планувати свою діяльність та свої основні фінансові результати в залежності від зміни впливу зовнішніх та внутрішніх факторів, сили моделювання системи та напрямку впливу цих факторів в рамках даної концепції управління.

Визначено та окреслено конкретний перелік стратегічних напрямків діяльності підприємства КП «Паркування та ринок» ЧМР на найближчі кілька років (рис. 8).

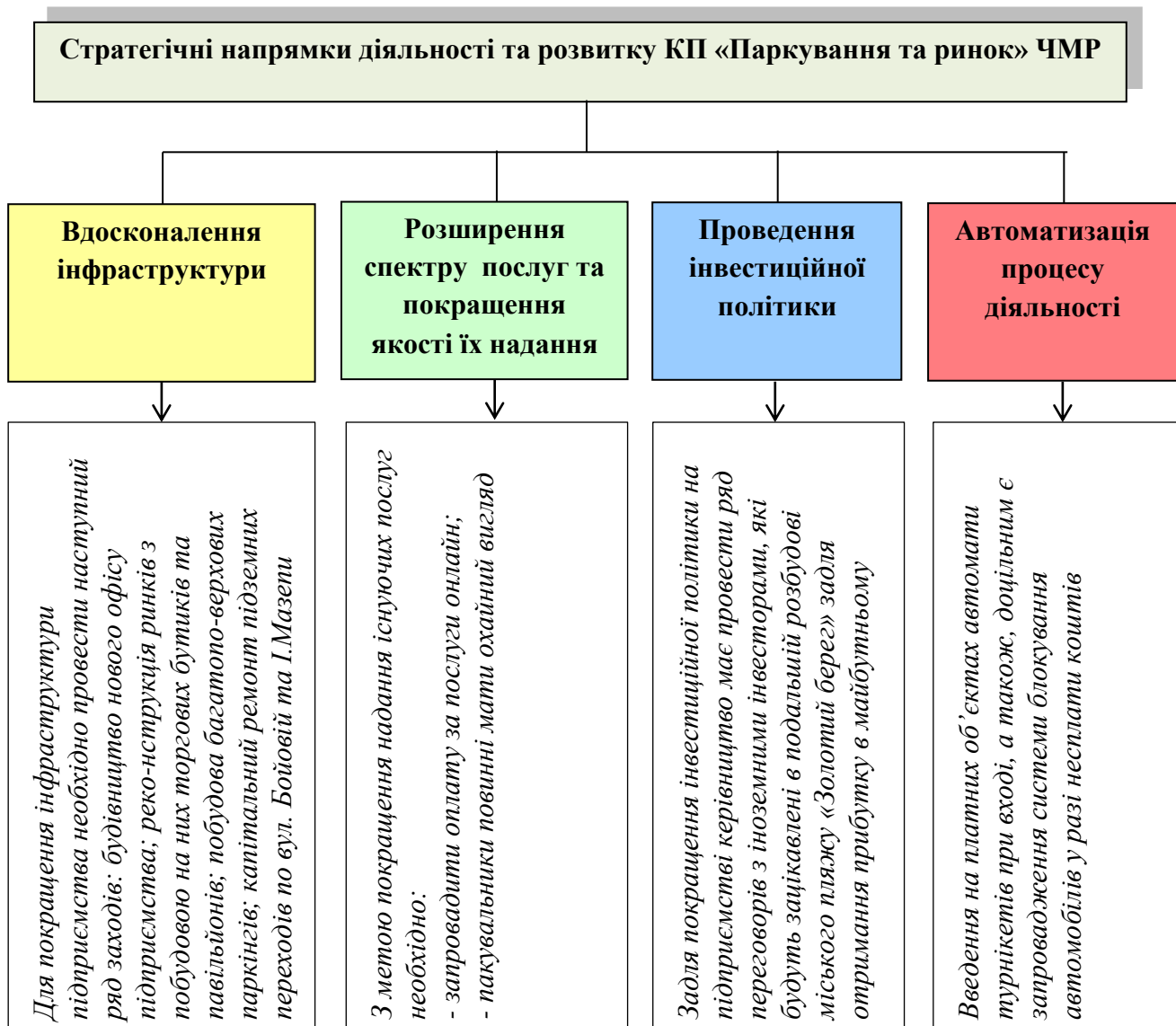

Рисунок 8 – Стратегічні напрямки діяльності та розвитку КП «Паркування та ринок» ЧМР

За результатами дослідження обґрунтована необхідність уточнення окремих положень Наказу про облікову політику КП «Паркування та ринок» ЧМР, зокрема в частині обліку основних засобів та проведення інвентаризації. Так, запропоновано розподілити основні засобів на групи та детальний опис порядку проведення інвентаризації на підприємстві (з уточненням конкретних строків та об'єктів, що підлягають інвентаризації). Також запропоновано сформулювати склад інвентаризаційної комісії.

Розроблена модель аналітичного обліку, якою передбачена деталізація субрахунку 703 «Дохід від реалізації робіт та послуг», дасть змогу отримати більш детальну та конкретну інформацію по джерелам доходів з метою аналізу їх структури та їх впливу на фінансовий результат діяльності підприємства. Аналогічна пропозиція щодо витрат, з метою вдосконалення яких була запропонована деталізація субрахунку 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг» за видами собівартості послуг.

Запропоновано також низку інших найбільш дієвих заходів збільшення ефективності діяльності досліджуваного підприємства: вдосконалення інфраструктури; покращення якості послуг, що надаються підприємством; покращення інвестиційної політики, шляхом залучення іноземних інвесторів до розбудови та модернізації об'єктів, які знаходяться на балансі підприємства; автоматизація процесу діяльності; стратегічне планування тощо.

Доведено необхідність відповідально ставитися до основних правил та положень нормативних документів, котрі регулюють питання ведення обліку на підприємстві як загалом, так і доходів і витрат.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю доходів та витрат КП «Паркування та ринок» ЧМР, а також здійснений аналіз динаміки та структури доходів і витрат підприємства дають змогу сформулювати такі висновки:

1. Встановлено, що доходи та витрати є визначальними економічними категоріями та основними показниками ефективності діяльності суб'єкта господарювання. Неточність у визначеннях доходів та витрат є причиною виникнення певних суперечностей у ході управління ними, результатом чого є отримання некоректних даних, що у свою чергу унеможлиблює повноцінне виконання поставлених завдань та функцій.

2. Визначено, що доходами є грошові кошти та інші надходження суб'єкта господарювання, що одержуються у ході його господарської діяльності і використовуються ним для виконання ним своїх завдань та функцій. Визнання доходів відбувається за таких умов: збільшення активу або погашення зобов'язання, що зумовлює збільшення власного капіталу підприємства та за умови, якщо оцінка доходу може бути достовірно визначена. Не визнаються доходами суми, що отримані від інших осіб, і не зумовлюють збільшення власного капіталу. Витратами є вартість спожитих ресурсів, що необхідні суб'єкту господарювання для ведення своєї діяльності, яка спрямована на отримання фінансового результату у вигляді прибутку шляхом максимізації доходів та мінімізації витрат. Статтями операційних витрат комунального підприємства є: собівартість реалізованих послуг (товарів, робіт), адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати.

3. Систематизовано та проаналізовано наукові підходи щодо класифікації доходів і витрат, в результаті чого визначено, що їх можливо класифікувати за різними ознаками. Зокрема, доходи слід класифікувати за способом, формою та джерелом отримання, а витрати за місцем виникнення, видом діяльності, періодом, у якому вони визнаються тощо.

4. Констатовано, що дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (винятком є зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що є можливість достовірно визначити оцінку доходу, а витрати визнаються під час

зменшення активів або збільшення зобов'язань, що зумовлює зменшення власного капіталу підприємства (винятком є зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками).

5. З'ясовано, що облік доходів та витрат ведеться на рахунках, затверджених Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, Класу 7 «Доходи і результати діяльності», Класу 8 «Витрати за елементами» та Класу 9 «Витрати діяльності», структура яких розроблена таким чином, аби максимально спростити господарюючим суб'єктам складання Звіту про фінансові результати.

6. Проаналізовано нормативно-правову базу регулювання обліку доходів і витрат комунальних підприємств в Україні, яка представлена такими законодавчими актами і нормативними документами: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; ПКУ; ГКУ; Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку (далі - НП(С)БО) 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; П(С)БО 15 «Дохід»; П(С)БО 16 «Витрати»; П(С)БО 17 «Податок на прибуток»; Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (далі - МСБО) 1 «Подання фінансової звітності»; МСБО 12 «Податки на прибуток»; МСБО 23 «Витрати на позики»; Міжнародний стандарт фінансової звітності (далі - МСФЗ) 15 «Дохід від договорів з клієнтами» та інші.

7. Встановлено, що комунальне підприємство «Паркування та ринок» Чернігівської міської ради (далі – підприємство або КП «Паркування та ринок») створено відповідно до рішення Виконавчого комітету Чернігівської міської ради від 18.03.1996 №60 на базі відокремленої частини майна територіальної громади міста Чернігова. Підприємство є унітарним комунальним комерційним підприємством і здійснює свою діяльність на підставі та відповідно до вимог чинного в Україні законодавства. Аналіз динаміки зміни основних фінансово-економічних показників дозволив зробити висновки про те, що на підприємстві протягом аналізованого періоду відбулося зростання чистого доходу, інших операційних доходів та інших доходів. Щодо витрат підприємства – також спостерігається динаміка зростання.

8. За результатами дослідження організації обліку доходів та витрат на КП «Паркування та ринок» ЧМР виявлено, що створені всі належні умови для своєчасного й повного відображення в обліку операцій, пов'язаних з отриманням доходів та понесенням витрат, проте деякі аспекти потребували вдосконалення.

9. Визначено, що ведення бухгалтерського обліку здійснює бухгалтерія КП «Паркування та ринок» ЧМР, яку очолює головний бухгалтер. До складу бухгалтерії підприємства входять 2 бухгалтери, які підпорядковані головному бухгалтеру. Робота даного підрозділу регламентується наказом про облікову політику та посадовими інструкціями, які визначають обов'язки, функції, права та відповідальність облікових працівників КП «Паркування та ринок» ЧМР. На підприємстві застосовується автоматизована форма обліку з застосуванням програмних продуктів: «М.Е.Дос» та «1С Підприємство, версія

8.2». Підприємство здійснює свою діяльність на основі затвердженого робочого плану рахунків, який створений на основі Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 року №291. Деякі субрахунки зазнали деталізації у відповідності до особливостей господарської діяльності КП «Паркування та ринок» ЧМР.

10. Констатовано, що відповідності до наказу про облікову політику підприємства, метою узагальнення інформації про доходи від надання послуг КП «Паркування та ринок» використовує рахунок 70 «Доходи від реалізації». Для узагальнення інформації про витрати КП «Паркування та ринок» використовує рахунок 90 "Собівартість реалізації".

11. Визначено основні напрями підвищення ефективності комунального підприємства «Паркування та ринок» ЧМР, до яких належать: впровадження виробничої програми, вдосконалення інфраструктури, покращення якості надання послуг, покращення інвестиційної політики, автоматизація процесу діяльності, стратегічне планування та поновлення активної частини основних засобів.

12. Запропоновано наступні заходи з вдосконалення організації бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю КП «Паркування та ринок» ЧМР: удосконалення наказу про облікову політику підприємства; удосконалення робочого плану рахунків шляхом додавання до субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» субрахунків другого порядку: 791.1 «Результат основної діяльності» та 791.2 «Результат іншої операційної діяльності», а також деталізація субрахунків 703 «Дохід від реалізації послуг» та 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг»; удосконалення процесу документообігу за рахунок розробки програмного забезпечення для забезпечення автоматизованого документообігу, а також розробки та впровадження графіків документообігу по всіх ділянках обліку.

АНОТАЦІЯ

Роднєв Д.В. Облік і аналіз доходів та витрат комунального підприємства (на матеріалах КП «Паркування та ринок» ЧМР). – Рукопис.

Випускна кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеню «магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». – Чернігівський національний технологічний університет. – Чернігів, 2019.

Випускна кваліфікаційна робота присвячена обґрунтуванню теоретико-методичних засад і розробці науково-практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення організації обліку та аналізу доходів і витрат комунального підприємства.

У роботі розглядаються економічна сутність доходів та витрат, їх роль у забезпеченні функціонування підприємства, особливості організації та нормативно-правове забезпечення їх обліку, методичний підхід до управління доходами та витратами комунальних підприємств.

Оцінена організація обліку доходів та витрат на КП «Паркування та ринок» ЧМР та ефективність управління ними. Наведено фінансово-економічну характеристику діяльності цього підприємства, досліджено організацію первинного, синтетичного й аналітичного обліку доходів та витрат, проаналізовано їх динаміку та структуру, оцінено показники фінансової стійкості та ділової активності підприємства.

За результатами дослідження визначені основні напрями удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління доходами та витратами підприємства, розроблені та економічно обґрунтовані можливі шляхи удосконалення політики управління доходами та витратами, а також підвищення ділової активності підприємства.

Сформульовані пропозиції щодо: виробничої програми, зокрема в частині групування доходів від реалізації робіт та послуг за сегментами та в розрізі споживачів, вдосконалення інфраструктури, покращення якості надання послуг, покращення інвестиційної політики, автоматизація процесу діяльності, збільшення фондівіддачі, стратегічного планування, підвищення доходу від операційної діяльності, поновлення активної частини основних засобів, удосконаленням робочого плану рахунків, удосконаленням процесу документообігу на підприємстві, уточнення змісту наказу про облікову політику, зокрема щодо розподілу основних засобів на групи, визначення переліку осіб, котрі ознайомлені з наказом з підписами, також розписанням порядку проведення інвентаризації на підприємстві тощо.

Основні результати дослідження спрямовані на вдосконалення методики й практики системи обліку і аналізу доходів та витрат підприємств комунальної форми власності.

Ключові слова: ДОХОДИ, ВИТРАТИ, ОБЛІК, АНАЛІЗ, КОНТРОЛЬ, КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО.

АННОТАЦИЯ

Роднев Д.В. Учёт и анализ доходов и расходов коммунального предприятия (на материалах КП «Парковка и рынок» ЧГС). – Рукопись.

Выпускная квалификационная работа на получение учёной степени «магистр» по специальности 071 «Учёт и налогообложение». – Черниговский национальный технологический университет. – Чернигов, 2019.

Выпускная квалификационная работа посвящена обоснованию теоретико-методических основ и разработке научно-практических рекомендаций, направленных на совершенствование организации учета и анализа доходов и расходов коммунального предприятия.

В работе рассматриваются экономическая сущность доходов и расходов, их роль в обеспечении функционирования предприятия, особенности организации и нормативно-правовое обеспечение их учета, методический подход к управлению доходами и расходами коммунальных предприятий.

Оценена организация учета доходов и расходов на КП «Парковка и рынок» ЧГС и эффективность управления ими. Приведена финансово-экономическая характеристика деятельности этого предприятия, исследовано организацию первичного, синтетического и аналитического учета доходов и расходов, проанализировано их динамику и структуру, оценены показатели финансовой устойчивости и деловой активности предприятия.

По результатам исследования определены основные направления совершенствования учетно-аналитического обеспечения управления доходами и расходами предприятия, разработаны и экономически обоснованы возможные пути совершенствования политики управления доходами и расходами, а также повышения деловой активности предприятия.

Сформулированы предложения по: производственной программе, в частности в части группировки доходов от реализации работ и услуг по сегментам и в разрезе потребителей, совершенствования инфраструктуры, улучшения качества предоставления услуг, улучшение инвестиционной политики, автоматизация процесса деятельности, увеличение фондоотдачи, стратегического планирования, повышения дохода от операционной деятельности, обновления активной части основных средств, совершенствованием рабочего плана счетов, совершенствованием процесса документооборота на предприятии, уточнения содержания приказа об учетной политике, в частности относительно распределения основных средств на группы, определение перечня лиц, ознакомленных с приказом с подписями, также расписанием порядка проведения инвентаризации на предприятии и тому подобное.

Основные результаты исследования направлены на совершенствование методики и практики системы учета и анализа доходов и расходов предприятий коммунальной формы собственности.

Ключевые слова: ДОХОДЫ, РАСХОДЫ, УЧЁТ, АНАЛИЗ, КОНТРОЛЬ, КОММУНАЛЬНОЕ ПРЕДПРИЯТИЕ.

ANNOTATION

Rodniev D.V. Accounting and analysis of revenues and expenditures of the utility (based on materials of KE "Parking and Market" of CCC). - Manuscript.

Graduate qualification work for the master's degree in specialty 071 "Accounting and taxation". - Chernihiv National University of Technology. - Chernihiv, 2019.

The final qualification work is devoted to the substantiation of theoretical and methodological foundations and the development of scientific and practical recommendations aimed at improving the organization of accounting and analysis of income and expenses of the utility.

The paper deals with the economic nature of income and expenses, their role in ensuring the functioning of the enterprise, features of the organization and regulatory support for their accounting, methodical approach to the management of revenues and expenditures of utility companies.

The organization of accounting of revenues and expenditures at the KE "Parking and Market" of CCC and the efficiency of their management were evaluated. The financial and economic characteristics of the activity of the enterprise are presented, the organization of primary, synthetic and analytical accounting of income and expenses is analyzed, their dynamics and structure are analyzed, the indicators of financial stability and business activity of the enterprise are evaluated.

According to the results of the research, the main directions of improvement of accounting and analytical support of management of income and expenses of the enterprise are defined, possible ways of improvement of the policy of management of income and expenses, and also increase of business activity of the enterprise are developed and economically substantiated.

Proposed proposals for: production program, in particular regarding the grouping of revenues from the sale of works and services by segments and in the context of consumers, improvement of infrastructure, improvement of the quality of service delivery, improvement of investment policy, automation of the process of operations, increase of financial return, strategic planning, increase of operating income activity, renewal of the active part of fixed assets, improvement of the work plan of accounts, improvement of the process of workflow at the enterprise, etc. spare the content of the order of accounting policies, including the allocation of fixed assets into groups, determining the list of persons who are familiar with the order signed, also schedule order inventory at the plant and so on.

The main results of the study are aimed at improving the methodology and practices of the system of accounting and analysis of income and expenses of enterprises of communal ownership.

Keywords: INCOME, EXPENSES, ACCOUNTING, ANALYSIS, CONTROL, MUNICIPAL ENTERPRISE.